

GEORGE R. R.
MARTIN

SEPTYNIŲ
KARALYSČIŲ
RITERIS

Gera žinoti, kad pasaulyje vis dar yra tikrų riterių...

Alma littera

Tai, kas čia pasakojama, nutiko maždaug šimtu metų anksčiau už „Sostų žaidime“ aprašomus įvykius.

PAVASARIO LIETŪS SUMINKŠTINO ŽEMĖ, tad kasdamas duobę Dankas vargo neturėjo. Vietą kapui jis išrinko vakariniame nedidelės kalvos šlaite, mat senis visada mėgo žiūrėti, kaip leidžiasi saulė. *Praėjo dar viena diena, – atsidusęs sakydavo jis, – ir kas žino, ką mums atneš rytojus, ar ne, Dankai?*

Ir štai vienas rytojus atnešė lietų, permerkusį juos iki siūlo galo, po jo išaušęs rytojus – drėgmę ir gūsingą vėją, o trečias rytojus – šaltį. Ketvirtą dieną senis pasijuto per silpnas joti. O dabar ir pasimirė. Vos prieš kelias dienas, jiedviem keliaujant, jis dar dainavo – traukė seną dainą apie tai, kad jos į Kirų miestą pamatyti gražuolės, tik Kirų miestą buvo pakeitęs Ašfordu. *Ei, į Ašfordą gražuolės pažiūrėti, į Ašfordą, ei, ei!* – kasdamas duobę liūdnai ir tyliai niūniavo Dankas.

Iškasęs tinkamo gylio duobę, jis paėmė mirusį senį ant rankų, pakėlė jį ir nunešė laidoti. Velionis buvo nedidukas, smulkaus sudėjimo ir liesas; be ilgų šarvinių marškinių, šalmo ir kardasaičio, rodės, svėrė ne daugiau už lapų prikimštą maišą. O Dankas, nors dar visai jaunas, buvo labai išstypęs, dramblotas, stambių kaulų, šešiolikos ar septyniolikos metų (tikslaus jo amžiaus niekas negalėjo pasakyti) jaunuolis seniai nekirptais plaukais, bet veikiau septynių, o ne šešių

pėdų ūgio, ir dar tik pradedantis stambėti, kaip ir dera palengva suaugančiam vyrui. Senis dažnai girdavo jo jėgą. Ko jau ko, o pagyrimų tikrai negalėdavo. Mat nieko daugiau negalėjo duoti.

Vaikinas atsargiai nuleido senio kūną į duobę ir truputį pastovėjo prie atviro kapo. Ore vėl galėjai užuosti artėjantį lietu ir Dankas suprato, kad, kol dangus dar neprakiuro, reikia duobę užversti, bet mesti žemę ant suvytusio ir nuvargusio senio veido buvo nelengva. *Čia turėtų stovėti septonas, jis bent maldas sukalbėtų, bet senis, be manęs, nieko daugiau neturėjo.* Apie kalavijus, skydus ir ietis jis Danką išmokė visko, ką pats žinojo, tik gebėjimo laiku rasti tinkamą žodį jaunuoliui taip ir neišugdė.

– Palikčiau tau kalaviją, bet po žeme jis surūdys, – pagaliau, lyg ir atsiprašydamas, tyliai prabilo Dankas. – Tikiuosi, dievai duos tau naują. Gaila, kad numirei, sere. – Jis patylėjo svarstydamas, ką dar reikėtų pasakyti. Maldų nemokėjo, nė vienos nebūtų sukalbėjęs nuo pradžios iki galo, juolab kad ir senis melstis niekada nesiverždavo. – Buvai tikras riteris ir niekada be reikalo nekaršdavai man kailio, – pagaliau pridūrė Dankas, – išskyrus tą vieną kartą Mergelių Duburyje. Juk sakiau, kad našlės pyragą surijo užeigos patarnautojas, o ne aš. Tiek to, dabar jau nesvarbu. Tegul dievai būna tau geri, sere.

Jis paspyrė į kapo duobę kelis grumstus, o tada ėmė stropiai versti žemes stengdamasis nežiūrėti, kas guli duobės dugne. *Jis ilgai gyveno, – dingtelėjo Dankui. – Buvo arčiau šešių, o ne penkių dešimčių ir... kažin, ar daug vyrų galėtų tuo pasigirti?* Senis gyveno bent jau tiek, kad spėjo sulaukti dar vieno pavasario.

Kol jis šėrė arklius, vakaruose besileidžianti saulė pasislėpė už horizonto linijos. O arkliai buvo trys: jo kastruotas kuinas įlinkusia nugara ir du senio gyvuliai – jojamas žirgas ir karo žirgas, vardu Griaustinis, ant kurio senis sėsdavo tik per turnyrą arba traukdamas į mūšį. Stambus sargas eržilas jau nebuvo toks eiklus ir stiprus kaip kadaise, bet jo akys vis dar spindėjo, dvasia tebebuvo tvirta, be to, jis buvo vertingesnis už visą Dankui priklausančią mantą ir kitus du arklius. *Jei parduočiau Griaustinį ir senį Kaštonį, balnus ir*

kamanas, turėčiau užtektinai sidabrinų ir galėčiau... Dankas susiraukė. Jis buvo klajojantis riteris, kitokio gyvenimo nepažino, keliavo iš vienos pilies į kitą, tarnavo tai pas vieną, tai pas kitą lordą, kovėsi jų mūšiuose, kol vykdavo karas, valgė jų menėse, o paskui traukdavo toliau. Kartais būdavo rengiami turnyrai, bet gana retai, ir Dankas žinojo, kad sunkiomis žiemomis kai kurie klajojantys riteriai imdavo plėšikauti, nors senis niekada to nedarydavo.

Gal pavyktų rasti kitą klajojantį riterį, kuriam reikia ginklanešio, galėčiau rūpintis jo arkliais ir blizginti šarvus, – pagalvojo jis, – arba galėčiau nukakti į miestą, į Lanisportą arba Karaliaus Uostą ir gauti tarnybą miesto sargyboje. Arba...

Visą senio mantą jis sukrovė po ąžuolu. Medžiaginiame kapše buvo trys sidabriniai elniai, devyniolika variokų ir nudaužtas granatas; kaip ir daugumos klajojančių riterių, vertingiausias žemiškas senio turtas buvo jo žirgai ir ginklai. Ilgi šarviniai marškiniai, nuo kurių jis daugybę kartų buvo šveitęs rūdis, dabar atiteko Dankui. Ir geležinis, ties kairiu smilkiniu įduobtas lengvasis šalmas su plačia nosį saugančia plienine plokšte; kardasaitis iš rudos sutrūkinėjusios odos ir ilgasis kalavijas su makštimi, pagaminta iš medžio ir odos. Dar durklas, skustuvas ir galastuvas. Antblauzdžiai, kaklo šarvai, šešių pėdų ilgio karo ietis tekintu šermukšnio kotu ir aštriu geležiniu smaigaliu ir ąžuolinis skydas apdaužytu metaliniu apvadu, ant kurio buvo matyti sero Arlano iš Grašmedžio giminės ženklas: sidabrinė sparnuota taurė rudame fone.

Dankas žvilgtelėjo į skydą, paėmė kardasaitį ir vėl užmetė akį į skydą. Kardasaitis buvo pasiūtas siauriems ir kaulėtiems senio kluobams, tad, kaip ir šarviniai marškiniai, jam buvo per siauras ir per trumpas. Jis pririšo kalavijo makštį prie geroko kanapinės virvės galo, prisijusė jį, susirišo mazgą ir ištraukė iš makšties ilgąjį kalaviją.

Ginklo geležtė buvo tiesi ir sunki, gero, pilyje kaldinto plieno, rankena – medinė, aptraukta minkšta oda, o rankenos buožė – iš nugludinto, glotnaus, juodo akmens. Nors ilgasis kalavijas atrodė paprastas, laikyti jį rankoje buvo ir patogiu, ir malonu, be to, Dankas puikiai žinojo, kokie aštrūs jo ašmenys, – mat beveik kiekvieną

vakarą, prieš eidamas gulti, daugybę kartų stropiai perbraukdavo juos galąstuvu ir vaškuote. *Man šis kalavijas tinka taip pat puikiai, kaip anksčiau tiko jam, – tarė sau Dankas, – o Ašfordo lankoje netrukus prasidės riterių turnyras...*

Grakštuolė risnojo lengviau nei senasis Kaštonis, bet tolumoje išvydęs užėigą, – prie upokšnio dunksantį aukštą rąstinį pastatą tinkuotomis sienomis, – Dankas vis tiek pajuto visą kūną kaustantį skausmą ir nuovargį. Pro užėigos langus sklindanti šilta gelsva šviesa taip viliojo, kad jis negalėjo prajoti pro šalį. *Turiu tris sidabrinius, – prisiminė jaunuolis, – už juos tikrai galėsiu sočiai pavalgyti ir kiek tinkamas išgerti alaus.*

Vos jam nulipus nuo žirgo, iš upokšnio išbrido nuogas, visas varvantis berniukas ir ėmė šluostytis rudu šiurkščios drobės apsiaustu.

– Ar tu arklininkas? – paklausė Dankas. Iš pirmo žvilgsnio vaikas nebuvo vyresnis nei aštuonerių ar devynerių, jo veidas atrodė nesveikai išblyškęs, kūnas – vieni kaulai ir oda, o basos kojos iki kulkšnių buvo aplipusios dumbliu. Bet keisčiausi buvo jo plaukai. Tiksliau sakant, jų... nebuvo. – Noriu, kad nuvalytum žirgui šonus. Ir visiems trims paduotum avižų. Pasirūpinsi mano arkliais?

Berniukas įžūliai jį nužvelgė.

– Gal ir pasirūpinsiu. Jei panorėsiu.

Dankas susiraukė.

– Nieko nenoriu girdėti. Jei dar nesupratai, esu riteris.

– Į riterį tu nepanašus.

– Ar visi riteriai atrodo vienodai?

– Ne, bet... ir ne taip, kaip tu. Vietoj kardasaičio juosi virvę.

– Na ir kas? Svarbiausia, kad ji išlaiko į makštį įkištą kalaviją. O dabar pasirūpink arkliais. Jei pasistengsi, gausi varioką, o jei ne, gausi į ausį.

Dankas nelaukė ir nežiūrėjo, kokį įspūdį jo žodžiai padarė arklininkui, o apsisuko, petimi stumtelėjo smuklės duris ir įėjo į vidų.

Tokiu metu užėjo jis tikėjosi sutikti daugybę žmonių, bet svečių menė buvo beveik tuščia. Jaunas lordas, vilkintis puikų damasto apsiaustą, pūtė į akį padėjęs galvą į palieto vyno balą ir tyliai knarkdamas. Daugiau čia nebuvo nė gyvos dvasios. Dankas nedrąsiai apsidairė ir netrukus iš virtuvės atėjusi apkūni, neaukšta ir šiek tiek pablyškusi moteriškė tarė:

– Sėskis, kur tau patinka. Ko pageidauti: šviesaus alaus ar valgio?

– Ir alaus, ir valgio.

Dankas klestelėjo ant kėdės prie lango, kuo toliau nuo miegančio svečio.

– Turiu gardžios, žolelėmis gausiai įtrintos ir ant iešmo keptos ėrienos ir kelias keptas, sūnaus nušautas antis. Kas tau labiau patiktų?

Užėjo Dankas nebuvo valgęs mažiausiai pusę metų.

– Noriu ir ėrienos, ir anties.

Moteris nusijuokė.

– Na, toks galiūnas tikrai gali sušveisti už du. – Ji prileido kvortą alaus ir atnešusi pastatė ją ant stalo. – Ar norėsi ir kambario nakvynei?

– Ne. – Nieko Dankas taip netroško, kaip turėti stogą virš galvos ir išsitiesti ant minkšto, šiaudų prikimšto čiužinio, bet... reikėjo taupyti monetas. Pamiegoti jis galėjo ir ant žemės. – Pavalgysiu, išgersiu alaus ir trauksiu į Ašfordą. Ar nuo čia dar toli?

– Viena diena kelio raitomis. Prie sudegusio malūno kelias šakosis, tada jok į šiaurę. Ar mano berniukas rūpinasi tavo žirgais, ar jau vėl bus pasprukęs?

– Ne, jis čia, – pasakė Dankas. – Rodos, svečių turi nedaug...

– Pusė miesto iškūrė paganyti akių į riterių turnyrą. Jei būčiau leidusi, ir mano vaikai būtų ten išlėkę. Kai mirsiu, ši užėiga atiteks jiems, bet vaikėzas mieliau šlaistytųsi kartu su kariais, o mergiotė, vos pamačiusi pro šalį traukiantį riterį, ima dūsauti ir paikai kikenti. Kaip mane gyvą matai, neišmanau kodėl. Riterius gamta sukūrė tokius pat, kaip ir visus kitus vyrus, be to, dar niekada negirdėjau, kad po riterių turnyro bent kartą būtų pasikeitusi kiauši-

nių kaina. – Ji smalsiai nužvelgė Danką; jo kalavijas ir skydas darė užteigęs šeimininkei vienokį įspūdį, o ant juosmens sumegzta virvė ir šiurkščios drobės tunika – visai kitoki. – Ir pats ketini kautis turnyre?

Prieš atsakydamas Dankas gurkštelėjo alaus. Gėrimas buvo toks, kokį mėgo: rusvos, prinokusio riešuto spalvos ir sodraus skonio.

– O kaipgi, – linktelėjo jis. – Ketinu tapti nugalėtoju.

– Šit kaip? – mandagiai nusistebėjo užteigęs šeimininkė.

Iš vyno balos galvą pakėlė kitame menės gale miegojęs jaunasis lordas. Jo gelsvai rudi plaukai panėšėjo į žiurkių lizdą, veido oda atrodė nesveikai pageltusi, o smakras apšepęs šviesiais šeriais. Atgalia ranka persibraukęs burną, jis pažvelgė į Danką, ir sumirksėjo.

– Sapnavau tave... – tarė jaunuolis, tada ištiesė drebančią ranką, nukreipė pirštą į Danką ir pridūrė: – Nelįsk prie manęs, girdi? *Nelįsk.*

Dankas sutrikęs pažvelgė į jaunuolį.

– Milorde...

Užteigęs savininkė pasilenkė prie jo ir tarė:

– Nekreipk į jį dėmesio, sere. Jis tik plempia ir postringauja apie savo sapnus. Atnešiu valgį.

Ir ji nuskubėjo į virtuvę.

– Valgis? – Jaunasis lordas šį žodį ištare tarsi bjauriausią nešvankybę. Tada, svirduliuodamas ir viena ranka laikydamasis už stalo krašto, kad neparvirstų, šiaip taip atsistojo. – Tuoj lupsiu ožius, – pareiškė. Jo tunikos priekis buvo išmargintas senų, išdžiūvusių raudonojo vyno dėmių. – Norėjau kekšės, bet jų čia nėra. Visos išlėkė į Ašfordo lanką. Dievai mato, man reikia vyno.

Taip taręs, vaikinai išsvirduliavo iš svečių menės ir po valandėlės Dankas išgirdo jį lipant laiptais ir tyliai niūniuojant.

Mulkis, – pagalvojo Dankas. – *Bet kodėl jam pasirodė, kad mane pažįsta?* Ir, gurkšnodamas alų, jis pasvarstė, kaip taip gali būti?

Ėrienos kepsnys buvo ne prastesnis už kitus, kurių jam buvo tekę ragauti, o antis – dar gardesnė, mat buvo iškepta su vyšniomis ir citrinomis, be to, ir ne liesesnė už daugumą šių paukščių. Šeimi-

ninkė atnešė dar ir žirnių su sviestu, ir karštos, ką tik iš krosnies ištrauktos avižinės duonos. *Štai ką reiškia būti riteriu*, – čiulpdamas nuo kaulo paskutinį mėsos kąsnelį, tarė sau Dankas. – *Puikus maistas, alaus gauni kada panorėjęs ir niekas neskaldo tau antausių*. Prie valgio jis paprašė antros kvortos alaus, trečia užgėrė ką suvalgęs, o ketvirtą užsisakė, nes niekas jam nepasakė, kad jau bus gana. Ją išlenkęs, padavė moteriai sidabrinį elnią ir dar gavo saują variokų gražos.

Iš užeigos Dankas išėjo jau visiškai sutemus. Pilvas buvo pilnas, monetų kapšas šiek tiek lengvesnis, bet jautėsi jis gerai ir patraukė į arklidę. Ir iš tolo išgirdo prunkščiant žirgą.

– Ramiau, drauguži, – išgirdo jis berniuko balsą.

Dankas suraukė kaktą ir paspartino žingsnį.

Arklininką rado užsivilkusį senio šarvus ir sėdintį ant Griaustinio. Šarviniuose marškiniuose vaikas tiesiog skendo, o ant plikos galvos uždėtą šalną jam teko nusmaukti ant pakaušio, kitaip jo kraštas būtų užsislinkęs ant akių. Jis atrodė kupinas ryžto ir... toks juokingas. Dankas sustojo tarpduryje ir nusikvatojo.

Berniukas pakėlė galvą, nuraudo ir paskubomis nušoko žemėn.

– Milorde, aš nenorėjau...

– Vagis... – apsimestinai griežtai pasakė Dankas. – Nusivilk šarvus ir džiaukis, kad Griaustinis kanopa nekaptelėjo kvailos tavo galvos. Jis – karo žirgas, o ne ponis jodinėti vaikams.

Berniukas nusiėmė šalną ir švystelėjo jį į šiaudus.

– Galėčiau joti juo ne prasčiau už tave, – kaip tikras akiplėša atšovė vaikas.

– Užčiaupk srėbtuvę, nes tavo įžūlumo ilgai nekėsiu. Šarvinius marškinius irgi vilkis. Ir ką sau galvojai taip kvailiodamas?

– Kaip paaiškinsiu, ką galvojau, jei srėbtuvę užčiaupsiu?

Jis išsinėrė iš šarvinių marškinių ir šie nukrito ant grindų.

– Gali praverti burną ir atsakyti, – nusileido Dankas. – O dabar paimk šarvinius marškinius, iškratyk iš jų žemes ir padėk ten, iš kur paėmei. Ir šalną. Ar pašėrei arklius, kaip liepiau? Ar nutrynei Grakštuolei šonus?

– Taip, – purtydamas iš šarvinių marškinių šiaudus, atsakė berniukas. – Keliauji į Ašfordą, ar ne? Paimk mane kartu, sere...

Bet dėl to užteigos savininkė Danką jau buvo įspėjusi.

– O ką pasakys tavo motina?

– Motina? – Berniukas susiraukė. – Mano motina mirusi, ji nieko nesakys.

Dankas nustebo. Ar jo motina – ne užteigos savininkė? O gal vaikas pas ją tik tarnauja? Nuo išgerto alaus Dankui šiek tiek sukosi galva.

– Tu našlaitis? – nedrąsiai paklausė jis.

– O tu? – atšovė berniukas.

– Kadaisė buvau, – prisipažino Dankas. *Kol senis nepriėmė manęs tarnauti.*

– Jei paimtum mane kartu, galėčiau tapti tavo ginklanešiu.

– Ginklanešio man nereikia, – atšovė Dankas.

– Kiekvienas riteris privalo turėti ginklanešį, – nenusileido berniukas. – Iš pirmo žvilgsnio atrodo taip, lyg tau ginklanešio reikėtų labiau nei daugumai kitų.

Dankas grasinamai kilstelėjo ranką.

– O kai žvelgiu į tave, man rodos, kad prašyte prašaisi antausio. Pripilk man maišą avių. Josiu į Ašfordą, bet... vienas.

Net jei berniukas išsigando, tai neišsidavė. Kurį laiką jis taip ir stovėjo: neklusnus, sukryžiuavęs rankas ant krūtinės, bet, kai Dankas jau ketino numoti į jį ranka, apsisukęs nuėjo avių.

Dankas su palengvėjimu atsiduso. *Gaila, juk galėčiau... Bet čia, užteigoje, jis gyvena gerai, – geriau nei gyventų tarnaudamas klajojančio riterio ginklanešiu. Paėmęs drauge, paslaugos jam nepadarėčiau.*

Ir vis dėlto jis jautė, kad berniukas labai nusivylęs. Sėdęs ant Grakštuolės ir paėmęs Griaustinio vadeles, Dankas nusprendė, kad varinė moneta berniuką tikrai paguostų.

– Štai, vaikine, čia tau už pagalbą.

Jis šypsodamasis švystelėjo arklininkui monetą, bet šis nė nemėgino jos gaudyti. Pinigas nukrito ant aslos, jam po kojomis, ir liko ten gulėti.